

Ляшенко О.І. Модернізація змісту освіти як чинник реформування української школи. *Фізика як змістовий і концептуальний елемент природничої освіти і її роль у процесі розбудови нової української школи : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Чернігівські методичні читання з фізики та астрономії. 2019»*. Чернігів : Десна Поліграф. С. 3-5.

Ляшенко О.І.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Liashenko O.I.

MODERNIZING THE CONTENT OF EDUCATION AS FACTOR REFORMING UKRAINIAN SCHOOL

Згідно з концепцією Нової української школи серед головних напрямів її реформування визнано модернізацію змісту освіти, яка є визначальним чинником підвищення якості освіти.

Позначимо найважливіші напрями модернізації змісту шкільної освіти.

Перше. Оновлення змісту шкільної освіти, що відбувалося в різні часи, завжди було підпорядковано суті освітніх парадигм, що домінували в той час у професійному освітянському співтоваристві і суспільстві загалом. У процесі історичного розвитку суспільства освіта послуговувалася різними педагогічними парадигмами (знаннєвою, біхевіористичною, гуманістичною, технократичною тощо), які відтворювали ті чи інші ідеї, принципи, соціокультурні цінності чи погляди на сутність освітнього процесу, що сповідувалися в освітянському середовищі в конкретний історичний період.

Об'єднуючою основою сучасної парадигми освіти, на засадах якої відбувається нинішнє реформування української школи, є інтеграція трьох уже відомих у педагогіці й апробованих у шкільній практиці підходів – особистісно орієнтованого, діяльнісного і компетентнісного.

Особистісно орієнтований підхід до навчання, як дидактична основа здійснення освітнього процесу в сучасних умовах, забезпечує задоволення освітніх потреб учнів відповідно до їхніх пізнавальних інтересів та з урахуванням особливостей інтелектуального, емоційного і фізичного розвитку дітей. Діяльнісний підхід, як психологічне підґрунтя організації освітнього процесу, забезпечує реалізацію механізмів формування людського досвіду через адекватні прийоми і способи здійснення навчальної діяльності. Компетентнісний підхід, як гносеологічна основа здобуття освіти, забезпечує

Ляшенко О.І. Модернізація змісту освіти як чинник реформування української школи. *Фізика як змістовий і концептуальний елемент природничої освіти і її роль у процесі розбудови нової української школи : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Чернігівські методичні читання з фізики та астрономії. 2019»*. Чернігів : Десна Поліграф. С. 3-5.

вироблення ціннісних ставлень і готовності учнів до застосування набутого досвіду в розв'язанні різноманітних життєвих проблем. Тому модернізація змісту освіти має відбуватися в контексті відповідності цим трьом підходам не відокремлено, а в їх органічній єдності.

Друге. Світова тенденція переходу від знаннєвої парадигми освіти до компетентнісної знайшла відображення у реаліях сучасної української освіти. Компетентнісні засади покладено в основу головних нормативних документів реформування української школи – державних стандартів освіти й освітніх програм, навчальних планів і програм.

Компетентнісний підхід до навчання наголошує на тому, що не стільки обсяг засвоєних знань, як глибина їх усвідомлення визначає ефективність освітнього процесу. Професійною спільнотою визнано, що компетентність – це динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистісних якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність. Стисло це означення можна записати у формульному вигляді:

Компетентність = Знання + Уміння + Ставлення + Практика

Тобто компетентнісний підхід спонукає до використання набутих знань у життєвій практиці та у ціннісних ставленнях учнів до результатів своєї практичної діяльності.

Третє. Досі залишається недостатньо дослідженою проблема стандартизації змісту освіти. Зокрема, це стосується питання реалізації диференційованого й інтегрованого підходів у доборі і структуруванні змісту освіти на різних її рівнях. Як наслідок, навчальні плани шкіл продовжують хибувати багатопредметністю, особливо на рівні профільної освіти, оскільки до кінця залишається не розв'язаною проблема формування змісту предмета, що вивчається на базовому чи профільному рівні.

Окремо позначимо проблему інтеграції і диференціації в освіті, навколо якої останнім часом ведуться запеклі дискусії. Зазначимо, що ці два процеси

Ляшенко О.І. Модернізація змісту освіти як чинник реформування української школи. *Фізика як змістовий і концептуальний елемент природничої освіти і її роль у процесі розбудови нової української школи : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Чернігівські методичні читання з фізики та астрономії. 2019»*. Чернігів : Десна Поліграф. С. 3-5.

завжди виступають у єдності, демонструючи поодиночі в одних контекстах свої позитивні прояви, а в інших – недоліки. Найкращий результат в освітньому процесі досягається не в їх протиставленні, а в розумному їх поєднанні.

Четверте. Актуальним завданням нині постає дослідження дидактико-методичних засад спеціалізованої освіти наукового спрямування, у тому числі так званої STEM освіти, яка набуває все більшого поширення в навчанні інтелектуально обдарованих дітей. При цьому варто застерегти від спрощеного розуміння цього феномену як інтеграції змісту природничих предметів, технології, інжинірингу і математики в єдиному комплексі. Підкреслимо, що STEMосвіта – це нова продуктивна освітня технологія, яка сприяє розвитку інтелектуально обдарованої молоді у процесі набуття нею однієї з ключових компетентностей – математичної і в галузі природничих наук, техніки і технологій. Тому вона має свої закономірності навчання, дидактико-методичні особливості побудови освітнього процесу, що потребують спеціального дослідження і пошуку адекватних механізмів її впровадження.

П'яте. Світова тенденція широкого застосування в освітньому процесі засобів інформаційно-комунікаційних технологій потребує пошуків різних підходів до її реалізації, зокрема щодо використання електронних підручників, адаптивних інформаційних систем, хмаро орієнтованих технологій, різних форм дистанційного навчання тощо. Потребує також вирішення проблема створення електронних освітніх ресурсів і широкого доступу до них суб'єктів освітньої діяльності. Інформаційно-освітнє середовище української школи вимагає ширшого використання електронних ресурсів у навчальному процесі, активного впровадження інноваційних педагогічних технологій на основі ІКТ, створення такого навчального середовища, яке б відповідало очікуванням учнів.

Таким чином, модернізація змісту освіти вимагає організації такого особистісно зорієнтованого освітнього процесу, завдяки якому учні набувають знань і компетентностей, необхідних людині в XXI ст. За таких умов зміст освіти стає лише засобом освітньої діяльності вчителя і учня, що в кінцевому

Ляшенко О.І. Модернізація змісту освіти як чинник реформування української школи. *Фізика як змістовий і концептуальний елемент природничої освіти і її роль у процесі розбудови нової української школи : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Чернігівські методичні читання з фізики та астрономії. 2019»*. Чернігів : Десна Поліграф. С. 3-5.

рахунку формує життєздатну, конкурентоспроможну, інноваційно налаштовану, креативну особистість, підготовлену до успішного життя в суспільстві.